

Briuselis, 2025 m. birželio 6 d.
(OR. en)

9976/25

RECH 264
COMPET 501
IND 179
MI 364
EDUC 227
TELECOM 182
ENER 224
ENV 484
AGRI 257
TRANS 232
SAN 313
ATO 35

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. birželio 6 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 298 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2024 m. Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos ir programos „Europos horizontas“ stebėsenos metinė ataskaita

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 298 final.

Pridedama: COM(2025) 298 final

Briuselis, 2025 06 06
COM(2025) 298 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**2024 m. Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklos ir
programos „Europos horizontas“ stebėsenos metinė ataskaita**

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

Šioje ataskaitoje pateikta 2024 m. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) veiklos ir programos „Europos horizontas“ bei Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos stebėsenos apžvalga.

Ji parengta [pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo](#) 190 straipsnį ir [Euratomo sutarties](#) 7 straipsnį kartu su [Europos Parlamento ir Tarybos reglamento \(ES\) 2021/695, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“](#), 50 straipsniu ir [Tarybos reglamento \(Euratomas\) 2021/765, kuriuo sukuriama Europos atominės energijos bendrijos mokslinių tyrimų ir mokymo programa](#), 12 straipsniu.

2. POLITINĖS APLINKYBĖS IR POLITIKOS RAIDA

2024 m. buvo minimos 40-osios pirmosios ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos metinės ir tai buvo proga apmąstyti ankstesnius laimėjimus. Per pastaruosius keturis dešimtmečius ES parodė tvirtą įsipareigojimą skatinti pažangą mokslo srityje ir ekonomikos augimą ir skyrė MTI daugiau kaip 280 mlrd. EUR. Šių pastangų rezultatas – daugiau kaip 120 000 dotacijų apytikriai 75 000 paramos gavėjų. Daugiau kaip 30 geriausių ES finansuojamų tyrėjų už savo darbą pelnė Nobelio premijas.

Remdamasi ankstesniais laimėjimais ir atsižvelgdama į naujausius pokyčius, pavyzdžiui, pasaulinio saugumo iššūkius ar dirbtinio intelekto (DI) plitimą, ES toliau naudosis savo pranašumais MTI srityje, kad užsitikrintų pasaulinį konkurencinį pranašumą.

2.1. Europos tvarus klestėjimas, bendroji rinka ir konkurencingumas

Sparčiai kintančioje pasaulinėje aplinkoje inovacijos yra vienas iš pagrindinių ekonomikos klestėjimo ir konkurencingumo veiksnių. 2024 m. E. Letta ir M. Draghi pranešimuose pateiktos strateginės veiksmų gairės ES ekonominei padėčiai stiprinti.

Enrico Letta pranešime „[Daug daugiau nei rinka](#)“ pasisakoma už penktąją laisvę – laisvą žinių judėjimą, kad bendrojoje rinkoje būtų skatinami moksliniai tyrimai, inovacijos ir švietimas. Vienas iš 2024 m. pažangos šioje srityje pavyzdžių yra Rumunijos prisijungimas prie [bendrojo patento sistemos](#). Joje dabar yra 18 narių.

Mario Draghi [pranešime dėl Europos konkurencingumo ateities](#) pabrėžiama, kad, siekiant skatinti tvarų augimą, svarbu įtvirtinti MTI kaip vieną iš pagrindinių ES ekonomikos elementų. Vienas iš 2024 m. šioje srityje padarytos didelės pažangos pavyzdžių yra tai, kad Komisija priėmė [komunikatą „Pažangiosios medžiagos pramonės lyderystei“](#), o po jo buvo priimtos [Tarybos išvados](#). MTI buvo akcentuoti kaip būdas užsitikrinti pirmaujančią poziciją šioje srityje.

Įgyvendinant [2024 m. Europos semestrą](#) daugiausia dėmesio skirta konkurencingumui, be kita ko, pripažįstant prastesnę ES padėtį investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas srityje, palyginti su kitomis didžiosiomis ekonomikomis, ir tai, kad iššūkis pasiekti 3 proc. BVP tikslą dar neįveiktas. MTI buvo plačiai aptariami visoms valstybėms narėms skirtose šalies ataskaitose, o Čekijai, Kroatijai, Lietuvai, Liuksemburgiui, Prancūzijai ir Slovėnijai pateiktos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos dėl MTI.

Prie Europos konkurencingumo labai prisideda **žiedinė ekonomika**. 2024 m. įsigaliojo Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamentas ir įsteigtas [Ekologinio projektavimo forumas](#), kad į reglamento įgyvendinimą būtų įtraukti suinteresuotieji subjektai. Imtasi pradinių veiksmų siekiant įgyvendinti Tvarių gaminių ekologinio projektavimo reglamente nustatytą skaitmeninį gaminio pasą ir tam pasinaudota keliais MTI projektais.

2.2. Strateginis savarankiškumas ir ekonominis saugumas MTI srityje

2024 m. Komisija toliau įgyvendino [Europos ekonominio saugumo strategiją](#). Šis darbas buvo sustiprintas [Tarybos rekomendacija dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo](#), kurioje pabrėžiama sektoriaus savivalda, remiama vyriausybės priemonėmis. Komisija taip pat pradėjo kurti išsamaus patikrinimo platformą, kad padėtų Europos universitetams ir mokslinių tyrimų organizacijoms vertinti tarptautinio bendradarbiavimo riziką ir galimybes. Be to, Komisija kartu su valstybėmis narėmis pradėjo bendrus rizikos vertinimus keturiose ypatingos svarbos technologijų srityse: pažangiųjų puslaidininkių, dirbtinio intelekto, kvantinėje ir biotechnologijų.

Pagal [EIC STEP strateginių technologijų plėtros programą](#), kuri yra **Europos strateginių technologijų platformos (STEP)** dalis, startuoliams, MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms buvo siūlomos investicijos į nuosavą kapitalą. Buvo siekiama plėsti inovacijų mastą strateginių technologijų, pavyzdžiui, skaitmeninių, giliųjų, švarių technologijų ir biotechnologijų, sektoriuose. 6,3 mlrd. EUR sanglaudos politikos lėšų buvo perprogramuota siekiant remti **ypatingos svarbos technologijas** ir pramonės sektorius.

Komisija taip pat priėmė [Baltąją knygą](#) dėl **dvejopo naudojimo** potencialą turinčių technologijų MTI ir pradėjo viešas konsultacijas.

Komisija skyrė [koncesijos sutartį](#) dėl ES saugaus ryšio palydovų sistemos **IRIS²** sukūrimo. Tai paskatins diegti novatoriškas technologijas ir padės iki 2030 m. sustiprinti ES strateginį savarankiškumą.

2.3. Žalioji ir skaitmeninė pertvarka

2024 m. Komisija pateikė [komunikatą](#), kuriame siūlomas **2040 m. ES klimato srities tikslas**, rekomenduojant iki 2040 m. 90 proc. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, palyginti su 1990 m. Vienas iš siūlomų svarbiausių žingsnių siekiant šio tikslo – MTI grindžiama pramonės transformacija. Kartu su šiuo komunikatu pateiktas [Komunikatas dėl pramoninio anglies dioksido tvarkymo](#), kuriame yra MTI skirtas skyrius.

Kelios tolesnės pagal **Europos žaliąjį kursą** įgyvendinamos iniciatyvos turi MTI elementą: konkrečiai, projektų rezultatai padėjo remti [Gamtos atkūrimo teisės akto](#) ir [ilgalaiškės ES kaimo vietovių vizijos](#) įgyvendinimą. Be to, [Komunikate dėl biotechnologijų ir biogamybos](#) MTI skatinimas nurodomas kaip žingsnis pirmyn, o [Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktu](#) Strateginiam energetikos technologijų planui suteiktas teisinis statusas siekiant paskatinti ES švarios energijos technologijų gamybą. Pagal planą „REPowerEU“ taip pat buvo priimtas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „[Towards a roadmap for accelerating the deployment of Hydrogen Valleys](#)“

[across Europe: challenges and opportunities“](#) (liet. „Vandenilio slėnių diegimo visoje Europoje spartinimo veiksmy gairių rengimas: iššūkiiai ir galimybės“). Atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą, Europos Parlamentas ir Taryba priėmė reglamentus dėl [ypatingos svarbos žaliavų](#) ir [poveikio klimatui neutralizavimo pramonės](#).

2024 m. taip pat padaryta pažanga įgyvendinant **skaitmeninę pertvarką**, prie kurios MTI labai svariai prisideda. Pavyzdžiui, [Baltojoje knygoje dėl skaitmeninės infrastruktūros poreikių](#) pateikti galimi scenarijai, kaip užtikrinti, kad ES turėtų pažangiausią skaitmeninę infrastruktūrą, reikalingą inovacijoms remti. Naujoji [kultūros paveldo debesijos iniciatyva](#) taip pat suteikė galimybę tyrėjams ir specialistams bendradarbiauti kultūros paveldo MTI srityje.

Be to, 2024 m. **DI** srityje buvo pasiekta nauja didžiausia pažangos [sparta](#), kurią lėmė reikšmingi poslinkiai srityse, susijusiose su plačiu duomenų prieinamumu, [skaičiavimo galia](#) ir mašininu mokymusi. [DI inovacijų priemonių rinkiniu](#) siekiama padėti ES startuoliams ir MVI kurti patikimą DI ir juo įsteigiama Europos DI tarnyba. Pagal šį priemonių rinkinį įgyvendinama iniciatyva „GenAI4EU“ padės kurti generatyvinio DI sprendimus. Galiausiai Komisija paskelbė [gaires dėl generatyvinio DI naudojimo moksliniuose tyrimuose](#).

2.4. Partnerystė su valstybėmis narėmis

Gruodžio mėn. buvo pasiektos 175 su MTI susijusios tarpinės ir siektinos reikšmės iš 710, kurias valstybės narės turi pasiekti, kad galėtų gauti atitinkamas išmokas pagal [Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę](#). Kalbant apie sinergiją su sanglaudos politika, Malta ir Lietuva atliko biudžeto perkėlimus iš Europos regioninės plėtros fondo į programą „Europos horizontas“.

Be to, Komisijos ir valstybių narių dvišalės diskusijos buvo suaktyvintos rengiant [sustiprintus dialogus](#) su Estija, Vokietija ir Nyderlandais. Intensyviau įgyvendinama [politikos rėmimo priemonė](#) valstybėms narėms taip pat padėjo stiprinti savo MTI sistemas. Pradėtos specialios pratybos, kuriose dalyvavo Bulgarija, Čekija, Suomija ir Ukraina, taip pat tarpusavio mokymosi pratybos tokiomis temomis kaip mokslas politikai, karjera mokslinių tyrimų srityje ir DI mokslo srityje.

Sukurta [Europos mokslinių tyrimų erdvės \(EMTE\) politinė platforma](#), suteikianti galimybę valstybėms narėms, asocijuotosioms šalims, MTI suinteresuotiesiems subjektams ir Komisijai dalytis informacija. Be to, [Komunikate dėl EMTE įgyvendinimo](#) įvertinta pažanga, padaryta nuo tada, kai buvo paskelbtas 2020 m. [Komunikatas dėl EMTE](#) ir priimta pirmoji EMTE politikos darbotvarkė.

2.5 Europos vaidmuo pasaulyje

Komisija ir toliau atliko svarbų vaidmenį **vykdant daugiašalį bendradarbiavimą MTI srityje**. Kartu su pirmininkaujančia Belgija ji surengė ministrų konferenciją, kuri yra daugiašalio dialogo dėl tarptautinio bendradarbiavimo MTI srityje principų ir vertybių dalis. Ji dalyvavo [Žemės stebėjimo grupės](#), [Tarpvyriausybinių klimato kaitos komisijos](#)

(IPCC) ir [Tarpvyriausybinių mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos](#) veikloje.

Kalbant apie konkrečius regionus ir šalis, verta atkreipti dėmesį į keletą svarbių aspektų:

- Komisija toliau rėmė **Ukrainos** MTI įgyvendindama specialias iniciatyvas pagal programą „Europos horizontas“. Siekiant sujungti Ukrainos mokslinių tyrimų infrastruktūrą su ES mokslinių tyrimų infrastruktūra, pradėta taikyti [politikos rėmimo priemonė](#). Be to, ES toliau propagavo MTI vaidmenį atkuriant šalį.
- ES ir **JAV** energetikos taryba ministrų lygmeniu patvirtino įsipareigojimą bendradarbiauti branduolių sintezės mokslinių tyrimų, klimato modeliavimo ir anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo srityse. ES ir JAV prekybos ir technologijų taryboje bendradarbiaujant e. judumo ir išmaniųjų elektros tinklų klausimais buvo parengtos bendros rekomendacijos dėl transporto priemonių integravimo į tinklą demonstravimo.
- [Atlanto vandenyno mokslinių tyrimų ir inovacijų aljansas](#) į savo gretas kaip partnerius priėmė Islandiją ir Senegalą.

2.6. Jungtinio tyrimų centro (JRC) vykdyta nebranduolinė tiesioginė mokslinė ir technologinė veikla

JRC savo moksliniais tyrimais rėmė kelias iniciatyvas, tarp jų yra:

- [Europos pramonės pertvarkos ir išmetamųjų teršalų inovacijų centro](#), skatinančio pramonėje diegti **išmetamą teršalų kiekį mažinančias technologijas**, veikla;
- pirmojo [Pasaulio sausrų atlaso](#) rengimas kartu su Jungtinėmis Tautomis;
- su tiekimo saugumu susijusios teorinio modeliavimo pratybos, kuriomis siekiama patvirtinti ES **pasirengimą apsirūpinti dujomis** 2024–2025 m. žiemą, atsižvelgiant į numatomą Rusijos dujų tranzito per Ukrainą pabaigą po 2024 m.;
- metodikų, kuriomis nustatomi **antibiotikų likučiai** gyvūnų pašaruose, rengimas, sudarant sąlygas taikyti naujas ES taisykles ir įgyvendinti bendros sveikatos sistemos tikslus kovojant su atsparumu antibiotikams.

3. PROGRAMOS „EUROPOS HORIZONTAS“ IR EURATOMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA

3.1. Programa „Europos horizontas“ 2024 m. Svarbiausi aspektai ir nauji elementai

Komisija priėmė programos „Europos horizontas“ pagrindinės 2023–2024 m. darbo programos pakeitimą. Siekiant, kad programa taptų atviresnė ir pagal ją būtų remiami ankstyvosios karjeros tyrėjai, buvo parengtas eksperimentinių veiksmų rinkinys. Pagal naujojo europinio bauhauzo (NEB) kryptį inicijuotos trys temos – tai tarpinis žingsnis siekiant parengti būsimą NEB priemonę. 2025 m. kvietimai teikti pasiūlymus buvo įtraukti į darbo programą, siekiant užtikrinti tokių pasikartojančių veiksmų kaip programa

„Marie Skłodowskos-Curie veiksmi“, „Susiejimas siekiant kompetencijos“ (angl. „Teaming for excellence“) ir „EMTE stipendijos“ tęstinumą.

Parama Ukrainai pagal programą „Europos horizontas“

Įgyvendinant ES neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų misiją, 2024 m. prie iniciatyvos „[SUN4Ukraine](#)“ prisijungė dvylika Ukrainos miestų. Šia iniciatyva remiami Ukrainos miestai, siekiantys tapti neutralaus poveikio klimatui miestais. Buvo toliau teikiama parama pagal programą „[Marie Skłodowskos-Curie veiksmi Ukrainai](#)“ (angl. [MSCA4Ukraine](#)), prie jos biudžeto pridėta 10 mln. EUR perkeltųjų tyrėjų stipendijoms. [EIT bendruomenės RIS centras Kyjive](#) 2024 m. pradėjo veikti visu pajėgumu ir užtikrina vieną bendrą prieigą prie EIT žinių ir inovacijų bendrijų (ŽIB). Ukraina taip pat bendradarbiavo MTI srityje sprendžiant klausimus, susijusius su jūrų ir upių ekosistemomis Juodosios jūros baseine, visų pirma įgyvendinant Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo iki 2030 m. misiją ir Tvarios mėlynosios ekonomikos partnerystės veiklą.

Įsitraukimas į programą „Europos horizontas“

2024 m. [asocijuotųjų šalių](#) skaičius pasiekė 19, kai **Jungtinė Karalystė** [tapo visateise asocijuotąja šalimi](#) (išskyrus EIC „Accelerator“ fondą), o prie II veiklos srities prisijungė **Kanada**. Asociacijos derybos su **Korėjos Respublika** baigtos, o su **Japonija** pradėtos oficialios derybos. Taryba patvirtino įgaliojimus pradėti pirmąsias oficialias derybas su **Singapūru** ir buvo pradėtos derybos su **Egiptu**. Derybos su **Šveicarija** baigtos ir susitarimas turėtų būti pasirašytas 2025 m. Bendras asocijuotųjų šalių veiklos įnašas 2024 m. iš viso sudarė 2,8 mlrd. EUR, jame dalyvavo beveik 100 00 dalyvių.

3.2. Programos „Europos horizontas“ stebėsenos duomenys

Finansavimo galimybės

Pagal programos „Europos horizontas“ pagrindines ir kitas darbo programas iki 2024 m. paskelbti 656 kvietimai teikti pasiūlymus apėmė iš viso 2 534 mokslinių tyrimų temas, kurioms skirtas 59,4 mlrd. EUR biudžetas.

Siūlomomis temomis buvo siekiama pritraukti MTI projektus, padėsiančius įgyvendinti [U. von der Leyen vadovaujamos Komisijos 2019–2024 m. prioritetus](#). Iki šiol prie šių prioritetų iš viso prisidėjo 95,5 proc. projektų.

Projektų pasiūlymai ir sėkmės rodikliai

Šaltinis: programos „Horizontas“ pasiūlymų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

Susidomėjimas programa išliko didelis – 2021–2024 m. laikotarpiu pateikti **88 803 reikalavimus atitinkantys pasiūlymai**¹. Apskritai kokybė išliko stabili ir daugiau kaip pusė reikalavimus atitinkančių pasiūlymų (54 proc.) pasiekė minimalią vertinimo balų ribą.

¹ Tik pagal užbaigtus ir visiškai įvertintus kvietimus teikti pasiūlymus pateiktų reikalavimus atitinkančių pasiūlymų skaičius.

Iki 2025 m. sausio mėn. finansuoti buvo atrinkti 14 592 pasiūlymai, o jiems skirtas bendras numatomas biudžetas – 43 mlrd. EUR. Pasiūlymų sėkmės rodiklis buvo 16,4 proc.

Vis dėlto dėl lėšų trūkumo finansuojama tik apie 30 proc. pasiūlymų, kurie pasiekia minimalią ribą, būtiną finansavimui gauti. Visiems tokiems 2021–2024 m. pateiktiems pasiūlymams finansuoti reikėtų papildomos maždaug 81,7 mlrd. EUR sumos.

Finansuoti projektai

Šaltinis: programos „Horizontas“ projektų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

Įvertinus pasiūlymus iki 2024 m. pabaigos, skirtos **15 148 dotacijos**, kurių bendra suma – **43,2 mlrd. EUR**. 2024 m. pabaigoje kai kurios dotacijos vis dar buvo rengiamos.

Vidutinė dotacijų suma – 2,9 mln. EUR. Vidutinė ES finansavimo suma, skirta vieno gavėjo dotacijoms (45 proc. dotacijų), yra maždaug 1,2 mln. EUR, o kolektyvinėms dotacijoms (55 proc. dotacijų) – maždaug 4,2 mln. EUR. Pastarosios skiriamos vidutiniškai 11,5 dalyvių.

Programos dalis	Reikalavimus atitinkančių pasiūlymai	Priimti pasiūlymai	Pasiūlymų sėkmės rodiklis (reikalavimus atitinkančių pasiūlymų procentinė dalis)	Atrinktiems pasiūlymams prašomas ES įnašas (mln. EUR)	Pasirašytos dotacijos	ES įnašas pasirašytoms dotacijoms (mln. EUR)	Vidutinė dotacijos suma (mln. EUR)
I veiklos sritis „Pažangus mokslas“							
Europos mokslinių tyrimų taryba (EMTT)	30 413	4 404	14,5 %	7 849	4 182	7 319	1,8
Programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“	27 366	4 473	16,3 %	2 596	4 704	2 641	0,6
Mokslinių tyrimų infrastruktūra	399	167	41,9 %	1 181	173	1 214	7
II veiklos sritis „Pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“							
1 veiksmų grupė „Sveikata“	2 502	562	22,5 %	4 590	565	4 312	7,6
2 veiksmų grupė „Kultūra, kūrybiškumas ir įtrauki visuomenė“	2 311	330	14,3 %	1 135	322	991	3,1
3 veiksmų grupė „Civilinė visuomenės sauga“	1 022	136	13,3 %	600	145	611	4,2
4 veiksmų grupė	5 655	1 091	19,3 %	8 083	1 094	7 439	6,8

„Skaitmeninė ekonomika, pramonė ir kosmosas“							
5 veiksmų grupė „Klimatas, energetika ir judumas“	5 291	1 091	20,6 %	7 946	1 159	7 945	6,9
6 veiksmų grupė „Maistas, bioekonomika, gamtos ištekliai, žemės ūkis ir aplinka“	3 408	763	22,4 %	4 636	720	4 190	5,8
III veiklos sritis „Novatoriška Europa“							
Europos inovacijų taryba (EIC)*	6 289	554	8,8 %	1 650	1 114	2 925	2,6
Europos inovacijų ekosistemų programa	1 330	267	20,1 %	307	272	297	1,1
Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT)	25	20	80 %	1 189	26	1 741	66,9
Dalyvių skaičiaus didinimas ir Europos mokslinių tyrimų erdvės stiprinimas							
Dalyvių skaičiaus didinimas ir kompetencijos sklaida	2 509	647	25,8 %	1 464	583	1 398	2,4
Europos MTI sistemos reformavimas ir gerinimas	283	87	30,7 %	197	89	193	2,2
Iš viso skirta programai „Europos horizontas“	88 803	14 592	16,4 %	43 425	15 148	43 215	2,85

1 lentelė. Pasiūlymai ir pasirašytos dotacijos pagal veiklos sritis ir programos dalis (šaltinis: programos „Horizontas“ projektų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.)

*EIC programos „Accelerator“ (pasiūlymų) duomenys neįtraukti.

ES politikos prioritetų įgyvendinimas

Šaltinis: programos „Europos horizontas“ rezultatų ataskaita

MTI atlieka svarbų vaidmenį spartinant žaliąją pertvarką. Iki šiol įgyvendinant programą „Europos horizontas“ sėkmingai siekiama jos tikslo – 35 proc. išlaidų skirti kovai su

klimato kaita, o iš preliminarinių skaičiavimų matyti, kad 7,7 proc. 2021–2027 m. programos išlaidų skiriama biologinei įvairovei.

Be to, 21,2 proc. programos „Europos horizontas“ lėšų prisideda prie skaitmeninės pertvarkos – 2021–2024 m. į skaitmenines technologijas investuota 11 657 mln. EUR.

2024 m. apytikriai 104 mln. EUR taip pat skirta projektams, kurių pagrindinis tikslas – gerinti lyčių lygybę, o apytikriai 1 391 mln. EUR – projektams, kurie prisidės prie lyčių lygybės.

Pareiškėjai ir paramos gavėjai

Šaltinis: programos „Horizontas“ projektų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

Per pirmuosius ketverius programos metus pasirašytuose projektuose dalyvavo **28 136 individualūs dalyviai** iš **171 skirtingos šalies**, iš kurių 35,8 proc. dalyvių yra iš MVĮ. Kiekvienas dalyvis dalyvauja vidutiniškai 3,6 projekto. Beveik 82 proc. reikalavimus atitinkančių paraiškų pateikė dalyviai iš valstybių narių ir 19,8 proc. šių paraiškų gauta iš dalyvių skaičių didinančių šalių.

Lentelėje parodytas paraiškų iš asocijuotųjų ir neasocijuotųjų šalių pasiskirstymo pokytis. Šiuo metu paraiškos iš asocijuotųjų šalių sudaro 12,6 proc. visų paraiškų, o iš neasocijuotųjų šalių – 5,6 proc. Šį pokytį nuo 2023 m. sausio mėn. iš esmės lėmė naujas Jungtinės Karalystės asocijuotosios šalies statusas.

Šalių grupė	Su reikalavimus atitinkančiais pasiūlymais susijusios paraiškos	% visų paraiškų	Paraiškų sėkmės rodiklis	Pasirašytų dotacijų dalyvių	% visų dalyvių	ES įnašas pasirašytoms dotacijoms (mln. EUR)	Procentinė viso ES įnašo pasirašytoms dotacijoms dalis
Valstybės narės	380 816	81,8 %	20,3 %	85 351	84 %	39 451	91,3 %
<i>Dalyvių skaičiaus nedidinančios šalys</i>	288 513	62,0 %	21,0 %	67 441	66,4 %	33 498	77,5 %
<i>Dalyvių skaičių didinančios šalys</i>	92 303	19,8 %	18,0 %	17 910	17,6 %	5 952	13,8 %
Asocijuotosios šalys	58 817	12,6 %	18,3 %	10 200	10 %	3 238	7,4 %
<i>Asocijuotosios šalys – be Jungtinės Karalystės</i>	30 271	6,5 %	17,8 %	5 841	5,7 %	2 850	6,6 %
<i>Asocijuotosios šalys – tik Jungtinė Karalystė</i>	28 546	6,1 %	18,8 %	4 359	4,3 %	388	0,9 %
Neasocijuotosios šalys	25 990	5,6 %	21,5 %	6 045	6,0 %	526	1,2 %
IŠ VISO	465 623	21,9 %	20,1 %	101 596	100 %	43 215	100 %

2 lentelė. Pareiškėjų kilmė

Daugiausia dalyvių yra iš aukštojo mokslo įstaigų (34 proc.), kurios gauna didžiausią finansinį įnašą (15 mlrd. EUR). Privačiojo sektoriaus subjektai ir mokslinių tyrimų organizacijos sudaro atitinkamai 30,7 proc. ir 21,9 proc. visų dalyvių ir gauna po panašaus dydžio įnašą (11,9 mlrd. EUR).

Naujų programos **dalyvių** skaičius **toliau didėja**. Nauji dalyviai sudaro 51,1 proc. visų dalyvių, palyginti su 47 proc. prieš metus. Vis dėlto jų dalyvavimo lygis (t. y. vidutinis projektų, prie kurių prisijungė kiekvienas dalyvis, skaičius) tebėra žemas, palyginti su senbuviais (1,25, palyginti su 6). Daugiausiai naujų dalyvių yra iš privačiojo sektoriaus, visų pirma iš MVI, ir jiems iki šiol skirta 11,6 proc. visų programos „Europos horizontas“ lėšų.

Iš viso valstybėms narėms skirta 39,5 mlrd. EUR, arba 91,3 proc., lėšų. Dalyvių skaičių didinančioms šalims skirta 13,8 proc. lėšų. Asocijuotosioms šalims skirta 7,4 proc., arba šiek tiek daugiau nei 3 mlrd. EUR, o neasocijuotosioms šalims – 1,2 proc., arba 526 mln. EUR. Pastabos dėl dalyvavimo taip pat taikomos finansavimo daliai. Jungtinei Karalystei tapus asocijuotąja šalimi, viso finansavimo paskirstymas asocijuotosioms ir neasocijuotosioms šalims labai pakito, palyginti su padėtimi 2023 m. sausio mėn.

Pagrindinės poveikio trajektorijos

Duomenų šaltinis: pagrindinių poveikio trajektorijų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

Programoje „Europos horizontas“ buvo nustatytos pagrindinės poveikio trajektorijos (PPT), kad būtų galima stebėti programos poveikį taikant trumpalaikius, vidutinės trukmės ir ilgalaikius rodiklius. Šiame skirsnyje apžvelgiami trumpalaikiai rodikliai. Pagal programą „Europos horizontas“ iš viso parengtos 6 922 recenzuotos publikacijos (1 PPT). Pagal programą „Europos horizontas“ iš viso pranešta apie 10 222 publikacijas, įskaitant nerecenzuotus straipsnius, ir prie daugiau kaip 79 proc. jų paramos gavėjai suteikia atvirą prieigą (3 PPT). Be to, deklaruoti 124 intelektinės nuosavybės teisių produktai (7 PPT). Programa „Europos horizontas“ taip pat sudaro geresnes sąlygas kelti 95 156 tyrėjų kvalifikaciją (2 PPT); 44,1 proc. jų – moterys. Be to, pagal programą ES sukurtos ir (arba) išlaikytos 39 543 darbo vietos (išreikšta etatų ekvivalentais) (8 PPT). Dalyviai jau sutelkė 10,2 mlrd. EUR bendrų investicijų MTI projektams įgyvendinti (9 PPT).

Vis dėlto atliekant šią analizę buvo užbaigti tik 983 projektai (6,5 proc.) ir pateiktos tik 21 proc. projektų periodinės ataskaitos, tad tikimasi, kad iki 2025 m. ataskaitose nurodytų ir kiekybiškai įvertinamų rezultatų skaičius padidės.

Dėmesys Europos partnerystės susitarimams

Duomenų šaltinis: programos „Horizontas“ projektų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

2025 m. sausio mėn. nustatyta 50 Europos partnerystės susitarimų, dar dešimt paskelbta antrajame [2025–2027 m. strateginiame plane](#), iš jų trys dar nepasirašyti.

Su **10 veiklą vykdančių bendrųjų įmonių** (institucionalizuotų partnerystės organizacijų pagal SESV 187 straipsnį) buvo pasirašyta 530 dotacijų, kurių bendra vertė – **4,8 mlrd. EUR** (arba 11 proc. 2021–2024 m. pagal programą „Europos horizontas“ skirtų lėšų). Jų veikloje dalyvauja 4 281 organizacija (įtraukta į 9 186 projektus); du trečdaliai jų – privačios bendrovės. Iš jų 44 proc. – MVĮ. 81 proc. ES lėšų skiriama veiklai, kuria remiama skaitmeninė pertvarka ir su klimato kaita susijusi pertvarka. Paramos gavėjai papildomai skyrė 3,86 mlrd. EUR, t. y. 45 proc. visų projekto investicijų.

Pagal programą „Europos horizontas“ **4 mlrd. EUR** skirta 11-ai **bendrai programuojamų partnerystės susitarimų**: suteiktos 589 dotacijos 4 753 atskiroms organizacijoms, iš kurių trečdalis buvo MVĮ.

Kalbant apie **bendrai finansuojamus** partnerystės susitarimus, su 14 paramos gavėjų konsorciūmų pasirašyti susitarimai dėl dotacijų pagal II veiklos sritį ir su vienu konsorciūmu – pagal III veiklos sritį, o jų bendra vertė – 1,17 mlrd. EUR. Tikimasi, kad MTI partneriai skirs 50–70 proc. lėšų, arba papildomai 2,5 mlrd. EUR.

Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT)

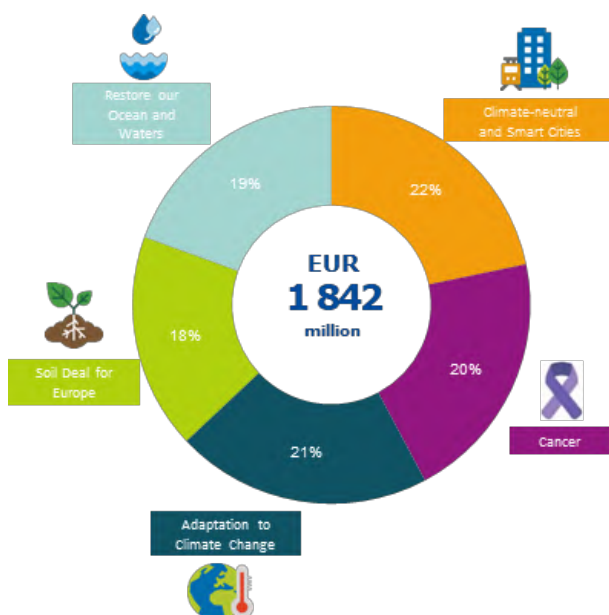
2024 m. EIT programose dalyvavę studentai įsteigė 82 startuolius, o vykdant EIT inovacijų projektus įsteigta 112 startuolių. Be to, pagal Giliųjų technologijų specialistų iniciatyvą 388 partneriai įsipareigojo iki 2025 m. surengti mokymus daugiau kaip 1

milijonui asmenų, o iki 2024 m. mokymuose dalyvavo daugiau kaip 900 000 asmenų. 2024 m. gruodžio mėn. EIT ŽIB „InnoEnergy“ valdoma Europos baterijų aljanso akademija pasiekė savo tikslą iki 2025 m. surengti mokymus 100 000 asmenų². Be to, Europos Komisija patvirtino, kad bus įsteigta nauja EIT ŽIB, susijusi su vandens, jūrų ir jūrininkystės sektoriais ir ekosistemomis.

ES misijos

Šaltinis: programos „Horizontas“ pasiūlymų ir projektų suvestinės duomenys 2025 m. sausio 6 d.

Iki 2024 m. pabaigos buvo paskelbti ir baigti 54 kvietimai vykdyti misijas pagal programą „Europos horizontas“ ir įvertinti gauti pasiūlymai. Pagal kvietimus gauti 862 reikalavimus atitinkantys pasiūlymai. Pasirašytos 236 programos „Europos horizontas“ dotacijų sutartys, susijusios su 3 302 paramos gavėjais. Bendra sutarčių suma, 1 842 mln. EUR, paskirstyta penkioms misijoms taip:

Pagrindiniai rezultatai, pasiekti vykdančioms misijoms 2024 m., be kita ko, yra šie:

- įgyvendinant **Kovos su vėžiu** misiją surengta aukšto lygio konferencija novatoriškos palaikomosios slaugos klausimais ir joje buvo pristatyti politikos pokyčiai ir sprendimai, susiję su ES finansuojamais projektais, bei paskelbta [politikos apžvalga](#), kurioje išdėstyti būsimi iššūkiai. Be to, per Lenkijoje, Lietuvoje ir Rumunijoje organizuotus renginius pasiekta beveik 11 milijonus žmonių, taip didinant informuotumą apie vėžio prevenciją ir atrankinę patikrą;
- **Prisitaikymo prie klimato kaitos** misija toliau padeda 145 regionams įvertinti jiems kylančią su klimatu susijusią riziką, nustatyti atsparumo klimato kaitai didinimo būdus arba parengti prisitaikymo prie klimato kaitos planus;
- vykdančioms **Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo iki 2030 m.** misijai skirtas

² Tik tiksliniai rodikliai. Patikrinti rezultatai bus pateikti vėliau 2025 m.

papildomas 127 mln. EUR finansavimas vietos bendruomenėms remti ir Europos skaitmeniniam vandenyno dvyniui toliau plėtoti. Pirmasis prototipas pristatytas birželio mėn. Skaitmeninio vandenyno forume;

- įgyvendinant **100 neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų iki 2030 m.** misiją 2024 m. [misijos ženklas](#) suteiktas dar 43 miestams. **Europos investicijų bankas skyrė 2 mlrd. EUR vertės skolinimo paketą** – jo lėšos miestams, kuriems suteiktas misijos ženklas, padės planuoti žaliąsias ir tvarias investicijas;
- vykdant **Europos dirvožemio būklės gerinimo misiją** įsteigtos pirmosios 25 gyvosios laboratorijos, apimančios apie 250 bandymų vietų, kuriose veikia 167 partneriai (25 proc. iš privačiojo sektoriaus) iš 11-os valstybių narių.

3.3. Išsami analizė. Programos „Europos horizontas“ stebėsenos pranešimai ir kiti tyrimai

2024 m. paskelbtos kelios ataskaitos, tarp jų:

- [„Monitoring flash“ serijos apžvalginis pranešimas](#) dėl bendrosios programos indėlio į vandenilio sritį nuo 2007 m.;
- [„Monitoring flash“ serijos apžvalginis pranešimas](#), kuriame apibendrinami pagrindiniai faktai ir duomenys, susiję su MVI dalyvavimu programoje „Europos horizontas“;
- [„Monitoring flash“ serijos apžvalginis pranešimas](#) dėl šalių dalyvavimo programoje „Europos horizontas“.

Programos „Europos horizontas“ laikotarpio vidurio vertinimas

Paskelbta ekspertų grupės parengta programos „Europos horizontas“ tarpinio vertinimo ataskaita „[Suderinti, veikti, spartinti](#)“. Ekspertai pateikė rekomendacijų, kaip programą padaryti veiksmingesnę suderinant MTI su Europos strateginiais tikslais. Be to, Komisija paskelbė keletą vertinimų ir ataskaitų, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms programos „Europos horizontas“ ir jos pirmtakės poveikio sritims (žalioji pertvarka, atspari Europa, novatoriška Europa).

3.4. Sklaida ir naudojimas

Programos „Horizontas“ rezultatų platforma ir programos „Horizontas“ rezultatų stiprinimo priemonė jau padėjo daugiau kaip 5 000 paramos gavėjų. Komisija pateikė CORDIS rezultatų suvestinę ir rezultatų stiprinimo priemones, susijusias su šiais leidiniais ir straipsniais:

- [Environmental observations for the EU Green Deal \(liet. „Aplinkos stebėjimas įgyvendinant ES žaliąjį kursą“\)](#)
- [Blue carbon for biodiversity and climate action \(liet. „Mėlynoji anglis biologinei įvairovei ir klimato politikai“\)](#)

- [Understanding impacts of climate change on Earth's vulnerable polar regions \(liet. „Klimato kaitos poveikio pažeidžiamiesiems poliariniams Žemės regionams supratimas“\)](#)
- [Reducing and preventing drivers of marine biodiversity loss \(liet. „Jūrų biologinės įvairovės nykimo veiksnių mažinimas ir prevencija“\)](#)
- [Tackling marine litter from source to sea \(liet. „Kova su į jūrą iš šaltinio patenkančiomis šiukšlėmis“\)](#)
- [Algae innovation \(liet. „Su dumbliais susijusios inovacijos“\)](#)
- [Diving deeper: propelling ocean knowledge and its sustainable management \(liet. „Nerti giliau. Žinių apie vandenynus skatinimas ir tvarus valdymas“\)](#)

Kitų svarbių leidinių ir informavimo renginių pavyzdžiai:

- [Environmental observations and artificial intelligence for the benefit of science and society \(liet. „Aplinkos stebėjimas ir dirbtinis intelektas mokslo ir visuomenės labui“\)](#)
- [Mapping ERC frontier research artificial intelligence \(liet. „EMTT mažai tirtų sričių mokslinių tyrimų kartografavimas. Dirbtinis intelektas“\)](#)
- [Biodiversity: the nexus approach \(liet. „Biologinė įvairovė. Susietumo metodas“\)](#)
- [EU-funded projects leading the way to transformative change for biodiversity \(liet. „ES finansuojami projektai, kuriais siekiama pokyčių biologinės įvairovės srityje“\)](#)
- [Frontier research for transformative change \(liet. „Mažai tirtų sričių moksliniai tyrimai siekiant transformacinių pokyčių“\)](#)
- [Insights from the authors of the IPCC 6th assessment report on knowledge gaps and priorities for research \(liet. „IPCC šeštosios vertinimo ataskaitos dėl žinių spragų ir mokslinių tyrimų prioritetų autorių įžvalgos“\)](#)
- [Frontier research for democracy \(liet. „Mažai tirtų sričių moksliniai tyrimai siekiant demokratijos“\)](#)
- [Awareness-raising campaign on knowledge valorisation \(liet. „Informuotumo apie žinių valorizaciją didinimo kampanija“\)](#)
- [R&I for a fair green transition \(liet. „Moksliniai tyrimai ir inovacijos siekiant teisingos žaliosios pertvarkos“\)](#)
- [R&I for a fair digital transition \(liet. „Moksliniai tyrimai ir inovacijos siekiant teisingos skaitmeninės pertvarkos“\)](#)

3.5. Euratomo programos įgyvendinimas ir stebėseną

a) JRC įgyvendinama tiesioginė branduolinė veikla

2024 m. JRC paskelbė **90 recenzuotų straipsnių** įvairiomis branduolinės srities mokslinių tyrimų temomis. Jis parengė **10 informacinės medžiagos rinkinių** (jie buvo įtraukti į branduolinės srities informacijos bibliotekas), 10 techninių sistemų, skirtų branduolinėms garantijoms, ir tris dokumentus, susijusius su **tarptautiniais standartais**. Jis surengė 37 specializuotus **mokymo kursus** daugiau kaip 900 paramos gavėjų iš ES, Ukrainos ir kitų šalių. Daugiau kaip 350 branduolinių garantijų inspektorių ir pareigūnų dalyvavo Europos branduolinio saugumo mokymo centre (EUSECTRA) surengtuose mokymuose. JRC branduolinių mokslinių tyrimų infrastruktūra naudojosi iš viso 59 ES ir Ukrainos tyrėjai.

Kaip Euratomo IV kartos tarptautinio forumo įgyvendinančioji institucija, JRC surengė svarbius susitikimus ir vykdė IV kartos sistemų mokslinius tyrimus.

JRC rėmė Komisijos atsaką į Rusijos neteisėtą agresijos karą prieš **Ukrainą**, teikdamas technines ekspertines žinias, kurių reikėjo rengiant sankcijų paketus, ir atlikdamas radiologinės sklaidos lyginamąją analizę su Europos radiacinės saugos institucijomis.

b) Netiesioginiai veiksmai pagal Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą (dotacijos)

2024 m. Komisija inicijavo 21 branduolinės srities mokslinių tyrimų projektą, įskaitant partnerystės susitarimus radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir branduolinių medžiagų srityje, kuriems pagal Euratomo programą skirta 121 mln. EUR. Beveik 48 mln. EUR skirta atominių elektrinių saugai, o 11 mln. EUR – jonizuojančiosios spinduliuotės prietaikoms remti.

Iš dalies pakeitus Euratomo darbo programą, Komisija pradėjo dvi naujas iniciatyvas: būsimą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę branduolių sintezės energijos srityje ir Europos įgūdžių branduolinėje srityje iniciatyvą. Paskelbtas 2014–2020 m. Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programos *ex post* vertinimas.

Be to, Komisija pradėjo antrąjį projektą, kuriuo siekiama didinti branduolinio kuro tiekimo saugumą Rusijos projektuotoms atominėms elektrinėms Europoje ir Ukrainoje.

Galiausiai Komisija įsteigė Europos mažųjų modulinį reaktorių (MMR) pramonės aljansą, kurio tikslas – įdiegti pirmąjį ES MMR. Ši veikla buvo grindžiama tiesioginiais ir netiesioginiais veiksmais, susijusiais su saugiu MMR projektavimu, saugumu, apsaugos priemonėmis, statyba ir eksploatavimu.

4. 2025 M. PERSPEKTYVA

2025 m. Komisija planuoja priimti programos „Europos horizontas“ pagrindines 2025 m. ir 2026–2027 m. darbo programas. Abi šios darbo programos padės įgyvendinti antrojo programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. strateginio plano pagrindines strategines gaires, taip pat visa apimančius 2024–2029 m. Komisijos politinius prioritetus. Darbo programomis taip pat bus prisidedama prie Komisijos pastangų supaprastinti procedūras, visų pirma užtikrinant, kad programa būtų prieinamesnė pareiškėjams, ir supaprastinant paramos gavėjų atsiskaitymą.

Be to, Komisija ketina pasiūlyti kitą daugiametę finansinę programą, atsižvelgdama ir į išvalgas, gautas per plataus masto viešas konsultacijas, kad MTI finansavimas būtų suderintas su būsimais finansavimo prioritetais. 2025 m. įgyvendinant iniciatyvas, tokias kaip Konkurencingumo kelrodis ir švarios pramonės kursas, taip pat būsima ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija, bus užtikrinta, kad ES ir toliau pirmautų MTI srityje. Šios iniciatyvos padės spręsti būsimus uždavinius ir pasinaudoti tvaraus augimo galimybėmis.